



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1807/2024
12.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Радославе Мађаров и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милан Ранковић, адвокат из ..., против туженог Привредног друштва „Пролетер“ ад Фабрика чарапа из Ивањице, ради поништаја решења о отказу уговора о раду, враћања на рад и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1367/23 од 06.12.2023. године, у седници одржаној 12.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1367/23 од 06.12.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ивањици П1 16/20 до 12.01.2023. године одбијен је као неоснован тужбени захтев да се поништи као незаконито решење туженог број .. од 04.11.2019. године, којим је тужилци отказан уговор о раду и обавезе тужени да тужилцу врати на рад и да јој на име накнаде материјалне штете у висини изгубљене зараде за период од 04.11.2019. године па до враћања на рад, плати износ од 29.000,00 динара месечно, са законском затезном каматом почев од датума доспелости зараде односно накнаде зараде, па до коначне исплате. Обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове поступка у износу од 182.700,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1367/23 од 06.12.2023. године, одбијене су као неосноване жалбе тужиље и туженог и потврђена је наведена првостепена пресуда, те одбијени захтеви тужиље и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 441. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23 - други закон), и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Тужила у ревизији указује на битну повреду из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, која није предвиђена као разлог због којег се ревизија може изјавити применом члана 407. став 1. истог закона. Неосновани су наводи ревизије о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у поступку пред другостепеним судом, јер од стране другостепеног суда није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене одредаба овог закона, па нема ни битне повреде која би представљала дозвољени разлог за ревизију по члану 407. став 1. тачка 3. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је код туженог била у радном односу на неодређено време, уз закључени уговор о раду од 23.09.2010. године, а анексом уговора о раду од 02.04.2019. године распоређена на радно место Решењем туженог број .. од 04.11.2019. године тужили је отказан уговор о раду са свим анексима, због престанка потребе за обављањем послова на које је распоређена применом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, уз исплаћену отпремнину у износу од 140.551,62 динара. У образложењу решења је наведено да је услед економских и организационих промена код послодавца тужилино радно место укинато и да послодавац запосленој није могао да обезбеди премештај на друго одговарајуће радно место, као ни једну другу меру предвиђену одредбом члана 155. став 1. тачка 5. Закона о раду.

Доношењу оспореног решења претходила је Одлука о укидању радних места коју је тужени донео 03.09.2019. године и Одлука о Измени правилника о организацији и систематизацији послова и радних задатака код туженог од 30.09.2019. године, на основу којих је код туженог смањен број запослених и између осталих укинато радно место ..., на ком је тужила била распоређена. Ове Одлуке су објављенена огласној табли туженог и ступиле на правну снагу пре доношења оспореног решења.. Тужени је донео и Програм решавања вишка запослених бр. 431 од 31.10.2019. године којим су утврђени разлози за доношење Програма и укупан број запослених код послодавца, број, квалификациона структура, године старости и стаж осигурања запослених који су вишак и послови које обављају, критеријуми за утврђивање вишка запослених, мере за запошљавање, средства за решавање социјално-економског положаја вишка запослених и рок у ком ће бити отказани уговори о раду. Нацрт Програма достављен је Националној служби за запошљавање и синдикалним организацијама, који су доставили своја мишљења. Тужени је упутио и позиве појединим привредним субјектима да се придруже напорима у проналажењу најбољег могућег решења за запослене који су вишак и да се уколико имају потребу за ангажовањем запослених на некој од радних позиција у оквиру њихове делатности, обратe туженом или Националној служби за запошљавање.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиле, уз оцену да су се у конкретном случају стекли услови за отказ

уговора о раду тужиљи применом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 24/05 ... 95/18), због престанка потребе за њеним радом. По становишту нижестепених судова, да би отказ из овог разлога био законит, потребно је да је код послодавца дошло до технолошких, економских или организационих промена услед којих је престала потреба за обављањем одређеног посла или је дошло до смањења обима посла, као и да је послодавац пре отказа уговора о раду запосленом исплатио отпремнину. Наведене промене морају бити изражене у Правилнику о организацији и систематизацији послова код послодавца или неком другом акту којим послодавац утврђује организационе делове и врсте послова који се обављају код послодавца, врсту и степен стручне спреме, као и друге услове који морају бити испуњени за рад на тим пословима. У конкретном случају, тужени је приликом доношења решења о отказу уговора о раду тужиљи, поступио у складу са одредбама чланова 153. до 160. Закона којим је регулисан поступак решавања вишка запослених. Тужени, такође, није поступио супротно одредби члана 182. став 1. Закона о раду, јер на пословима које је тужилца обављала, а који су општим актом туженог укинута, није запослио друга лица, већ је вршење дела тих послова распоредио на извршиоце других радних места, све у складу са правом послодавца да према својим потребама, у циљу рационализације и уштеде и у складу са својом пословном политиком, самостално одреди начин на који ће организовати процес рада и обављања појединачних послова. Такође, како је тужилино радно место укинута, послодавац није у обавези да примени критеријуме ради одлучивања ко ће од запослених бити проглашен за запосленог за чијим радом је престала потреба. Као неосновани одбијени су и акцесорни захтеви за враћање на рад и накнаду материјалне штете, у смислу одредбе члана 191. став 1. Закона о раду.

По оцени Врховног суда, побијана пресуда је заснована на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 224/05 ... 95/18) прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлози који се односе на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одредбама чланова 153-160 Закона о раду, регулисан је начин решавања вишка запослених. Одредбом члана 158. став 1. истог закона, прописано је да је послодавац дужан да пре отказа уговора о раду у смислу члана 179. став 1. тачка 1) овог закона, запосленом исплати отпремнину у складу са овим чланом.

На основу утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право, када су на основу члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, одбили тужбени захтев за поништај решења о отказу уговора о раду, враћање на рад и накнаду штете.

Наиме, и по становишту овог суда, у конкретном случају је постојао основ за примену отказног разлога прописаног чланом 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, јер је радно место на којем је тужилца била распоређена укинута, а тужени није могао тужиљи да обезбеди премештај на друго одговарајуће радно место, нити да спроведе неку од мера из члана 155. став 1. тачка 5. Закона о раду. Престанак радног односа тужилце последица је економских и организационих промена услед којих је дошло не само до укидања радног места на које је тужилца била распоређена, већ и других

радних места, као и до смањења броја извршилаца на радним местима која нису укинута. У ситуацији када је радно место укинато, тужени није био у обавези да примени критеријуме, јер је примена критеријума обавезна само у ситуацији смањења броја извршилаца на истом радном месту, што овде није случај. Чињеница да су послови укинутаг радног места на које је тужила била распоређена наставили да се обављају код туженог од стране других запослених је без утицаја, јер је аутономно право послодавца да према својим потребама и у складу са својом пословном политиком, одреди начин на који ће организовати процес рада и обављања послова, па суд не може ценити њихову целисходност и оправданост. Како је тужили пре отказа уговора о раду исплаћена отпремнина, поступак отказа по примењеном основу из 179. став 5. тачка 1. Закона о раду је спроведен у свему у складу са законом.

Наводи ревизије тужиле који се односе на оцену доказа и упућују на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, нису посебно разматрани, с обзиром да према императивној одредби члана 407. став 2. ЗПП не представљају дозвољени ревизијски разлог, а у односу на поновљене жалбене наводе који су били предмет оцене другостепеног суда, за које је тај суд дао јасне и правилне разлоге, које Врховни суд прихвата, оцењено је да је непотребно даље образлагати јер се тиме не би постигло ново тумачење права нити допринело уједначеном тумачењу права (члан 414. став 2. ЗПП).

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Трошкови датог одговора на ревизију нису били потребни у смислу одредбе члана 154. став 1. ЗПП, па је Врховни суд одлуку као у ставу другом изреке донео применом члана 165. став 1. истог закона.

Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић